

29.9.2015 **Gorenjski glas**

Stran/Termin: 8

Naslov: **Ne spomin, strah je, ki grize**

Naklada: 19.000,00

Avtor: Igor Kavčič

Površina/Trajanje: 312,91

Rubrika/Oddaja: KULTURA

Žanr: POROČILO

Gesla: VESNA JEVIKAR, DARJA REICHMAN, PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ,

Ne spomin, strah je, ki grize

V soboto so v Prešernovem gledališču premierno uprizorili besedilo nemškega avtorja Thomasa Bernharda Pred upokojitvijo v režiji Mateje Koležnik.

IGOR KAVČIČ

Kranj – Komedija o nemški duši preberemo v knjižnici k predstavi Pred upokojitvijo kontroverznega nemškega avtorja Thomasa Bernharda. Vse odtlej naprej v drugi predstavi, ki so jo v kranjskem gledališču uprizorili v novi sezoni, ni prav ničesar, kar bi lahko povezali s komičnim. Ne zaradi samega ustroja besedila in „absurdnega“ praznovanja, ki ga gledamo na odru, ampak zato, ker nas sama zgodba in to, kar spremljamo v predstavi, spominja na posledice najbolj gnusnega obdobja v novejši človeški zgodovini, z. svetovne vojne. In mnogo bolj kot spomin se med predstavo v naše glave brezbrizno

naseljuje strah pred mislijo, če svet nemara ne drvi podobnim „zgodbam“ naproti. In nemočno vprašanje, ali se iz zgodovine nismo ničesar naučili, grize in grize vse do konca predstave in naprej.

V drami avtor obravnava temo prikritega »negovanja«
nacističnih korenin in idealov skozi zgodbo bivšega nacističnega in njegovih dveh sester, hkrati pa se skozi njihove odnose razpira pretresljiv prikaz sprevrženih odnosov v družini kot v družbi nasploh. Takratni in – spet pomislimo – mar tudi v sedanjosti? Vera in Clara Höller v stanovanju čakata svojega brata, sodnika Rudolfa, da bi vsi skupaj praznovali 7. oktober, obletnico rojstva Heinricha

Himmlerja, idejnega očeta holokavsta in med vojno tudi Rudolfovega šefa. Med vojno je bil pomočnik komandanta koncentracijskega taborišča. Medtem ko je sestra Clara hroma, poškodovana je bila proti koncu vojne med bombardiranjem, in po svetovnem nazoru socialistka, je Vera tista, ki neguje izročilo pokojnega očeta, izročilo nekakšnega vrhovnega reda in ideologije »ein Blut, ein Boden«, v tej „maniri“ pa tudi skrbi za oba, hromo sestro in brata, slednjega tudi v postelji. Družina, v kateri so vsi trije obsojeni eden na druga dva, doživi katarzo v praznovanju, popolnem razgaljenju njega, nekdanjega nacističnega moralca, zgolj na

videz nemočne, a na um obeh sostanovalec vplivne Clare ter nemško popolne Vere, ki ve, da psihično močan človek vedno zmore priti do cilja, ne glede na žrtve.

Igralski trio je izjemen. Vesna Jevnikar je v vlogi Vere prepričljiva, močna, a hkrati moškemu podložna ženska, arijska, kakršno si predstavljamo v nacistični ideologiji. Ob obilici besedila zmore natančno početi ves „Ordnung und Disziplin“ v hiši, od čiščenja medalj do robotske natančnosti pri skrbi za sestro. Darja Reichman v vlogi hendikepirane Clare niti trenutek ne da vedeti, da igra. Kako spretno z edino roko počne vse, kar vloga od nje zahteva. Kar reče, reče trdno. Ob njej se

spet prikraide strah, ali je tudi človeštvo vse bolj hromo. Borut Veselko je kot Rudolf zanesljiv, tako v moški krhkosti trpečega, zaradi njegovega medvojnega početja, kot ponosnega na to, kar mu uspeva v aktualnem času kot sodniku, in vojaško grobega, če mu to, kar si zamisli, ne uspe.

Režiserka Mateja Koležnik preprosto zna s tovrstnimi neprijetnimi temami, ki se nam zdijo obrobne, že pozabljene, a so še vedno tu. Prihajajo. Igralcem je pustila, da naredijo predstavo in so tudi jo. Igra ne popušča vse do konca, saj nas vseskozi z malimi podrobnostmi drži v gledalski kondiciji. Avtor bi vsekakor snel klobuk. Sliko predstave dopolnjuje – ali pa kar gradi – scena Mojce Kocbek Vimos. Soba, v kateri se vse dogaja, je kot, v kateri so potisnjeni glavni liki. V kostumih, ki so še en presežek predstave.

Vesna Jevnikar, Darja Reichman in Borut Veselko so z eno besedo – izjemni. / Foto: Boris B. Voglar